

Sygn. akt I ACa 1130/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Walentkiewicz – Witkowska

Sędziowie: SA Alicja Myszkowska

del. SO Joanna Składowska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Michalska

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2017 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł.

przeciwko W. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 15 września 2015 r. sygn. akt II C 1668/10

I. zmienia zaskarżony wyrok na następujący „utrzymuje w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 30 grudnia 2008 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Łodzi sygnatura akt II Nc 116/08 w stosunku do pozwanego W. K. w zakresie kwoty 145.396,73 (sto czterdzieści pięć tysięcy trzysta dziewięćdziesiąt sześć 73/100) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 20 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz w zakresie kosztów procesu w kwocie 7.095 (siedem tysięcy dziewięćdziesiąt pięć) złotych, a w pozostałej części w stosunku do tego pozwanego powyższy nakaz uchyla oddalając powództwo.”;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od W. K. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. kwotę 3.807 (trzy tysiące osiemset siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1130/16

UZASADNIENIE

W dniu 30 grudnia 2008 r. w sprawie o sygnaturze akt II Nc 116/08, Sąd Okręgowy w Łodzi wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym orzekł, że pozwani P. K. (1) i W. K. w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu powinni zapłacić solidarnie na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. kwotę 200 224,88 złotych wraz z

ustawowymi odsetkami od dnia 3 listopada 2008 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 9 720 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania albo wnieść w tym terminie zarzuty.

W dniu 2 lutego 2009 r. wpłynęły zarzuty W. K.. Pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości, wnosząc o jego uchylenie, oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem wydanym w dniu 15 września 2015 r. pod sygn. akt II C 1668/10, Sąd Okręgowy utrzymał zaskarżony nakaz w stosunku do pozwanego W. K. w mocy.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

P. K. (1) był zatrudniony w powodowej spółce w biurze obsługi klientów na lotnisku O. w W.. Podczas corocznej inwentaryzacji kasy pod koniec 2006 r. został stwierdzony niedobór - niezgodność stanu kasy z raportem kasowym. Brakowało 221 133,47 złotych.

W dniu 9 marca 2007 r. (...) S.A. w Ł. zawarli porozumienie dotyczące spłaty zadłużenia. Strony ustaliły, że kwota zadłużenia na dzień 28 lutego 2007 r. wynosi 215 922,21 złotych. P. K. (1) zobowiązał się spłacić w ciągu trzech lat (marzec 2007 r. - luty 2010 r.) kwotę 150 000 złotych. W przypadku terminowej spłaty wierzyciel miał odstąpić od dochodzenia pozostałej części należności, czyli 65 922,21 złotych i zrezygnować z odsetek od kwoty 215 922,21 złotych. Wedle postanowień porozumienia, zabezpieczeniem spłaty była deklaracja wekslowa i weksel własny in blanco w zakresie sumy wekslowej i daty wystawienia 9 marca 2007 r., na kwotę nieprzekraczającą 240 000 złotych oraz poręczenie udzielone przez dwie osoby.

Porozumienie zostało podpisane przez P. K. (1), wiceprezesa zarządu (...) S.A. R. T. oraz poręczycieli - rodziców P. W. K. i B. K..

P. K. (1) i poręczyciele: W. K. i B. K. w dniu 9 marca 2007 r. podpisali deklarację wekslową do weksla własnego in blanco na zabezpieczenie terminowej wpłaty sumy wynikającej z niedoboru w kasie w Biurze (...) w W., ul. (...) 1, R. T. z siedzibą w Ł. przy ul. (...). W przypadku niewywiązania się z obowiązku spłaty należności z porozumienia z 9 marca 2007 r., wystawca w deklaracji wekslowej upoważnił (...) S.A. do wypełnienia złożonego weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu nie wyższą niż 240 000 złotych wraz z odsetkami oraz zaopatrzenia go datą płatności. Zaznaczono w deklaracji, że o zamiarze wypełnienia weksla wraz z podaniem przyczyny (...) S.A. w Ł. miała zawiadomić wystawcę listem poleconym na 14 dni przed datą wypełnienia weksla. Jako miejsce płatności weksla wskazano (...) Bank (...) SA oddział w Ł., ul. (...). W. K. i B. K., jako poręczyciele wekslowi za wystawcę weksla P. K. (2), wyrazili zgodę na wypełnienie weksla in blanco przez (...) S.A. w Ł. w sposób określony przez wystawcę weksla w deklaracji wekslowej z dnia 9 marca 2007 r.

P. K. (1) do końca 2008 r. wykonywał czynności służbowe w biurze obsługi klienta na lotnisku O. i częściowo spłacił swoje zadłużenie, ale kontynuował także czerpanie korzyści majątkowych dla własnych celów. W dniu 18 stycznia 2008 r. (...) S.A. skierowała do Prokuratury Rejonowej (...) zawiadomienie o popełnieniu przez P. K. (1) na szkodę spółki przestępstw z art. 270 k.k. i art. 276 k.k.

W piśmie z dnia 29 stycznia 2008 r. pełnomocnik (...) S.A. poinformował P. K. (1), że w związku z niewywiązaniem się z obowiązku spłaty należności wynikającej z porozumienia z 9 marca 2007 r., w przypadku nieuregulowania należności odpowiadającej kwocie aktualnego zadłużenia w terminie 14 dni od otrzymania pisma, (...) S.A. wypełni weksel na kwotę odpowiadającą zadłużeniu.

W dniu 7 marca 2008 r. pełnomocnik (...) S.A. skierował do W. K. pismo, w którym wezwał adresata, jako poręczyciela wekslowego do zapłaty kwoty 200 224,88 złotych (145 396,73 złotych z tytułu nieuregulowanych płatności wynikających z porozumienia z 9 marca 2007 r. oraz 54 828,15 złotych z tytułu niedoboru w mieniu spółki powstałego z winy P. K. (1) po dacie sporządzenia porozumienia) z ustawowymi odsetkami za zwłokę, w nieprzekraczalnym terminie 7 dni od otrzymania pisma. Wskazano, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu (...) S.A. wypełni

wystawiony przez P. K. (1) weksel własny in blanco na kwotę odpowiadającą wysokości wskazanego zadłużenia oraz wystąpi na drogę postępowania sądowego, co spowoduje obciążenie dodatkowymi wysokimi kosztami postępowania sądowego, zastępstwa procesowego oraz ewentualnymi kosztami egzekucji komorniczej. Pisma o analogicznej treści w tej samej dacie zostały skierowane do P. K. (1) i B. K..

W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty W. K. w piśmie z dnia 8 kwietnia 2008 r. wniósł o wykazanie się przez adwokata E. S. odpisem pełnomocnictwa do reprezentowania R. T.. W kolejnym piśmie datowanym na dzień 9 czerwca 2008 r. odmówił zapłaty kwoty 200 224,88 złotych wobec braku podstaw faktycznych i prawnych do realizacji zobowiązania wekslowego.

Weksel został wypełniony na kwotę 200 224,88 złotych.

W dniu 9 kwietnia 2008 r. zmarła B. K..

Odnosząc się do podniesionych przez W. K. zarzutów, Sąd pierwszej instancji wskazał, że stosownie do art. 32 prawa wekslowego, zakres odpowiedzialności poręczyciela wekslowego kształtuje się tak samo, jak osoby, za którą poręczył. Najistotniejsza jest jednak dalsza część przepisu, który wprost stanowi, że zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej. Powołana regulacja prawna oznacza, że poręczenie wekslowe ma całkowicie samodzielny byt prawny i zdecydowanie odrywa się od zobowiązania głównego. Przepisy o poręczeniu wekslowym dają więc wraz ogólnej tendencji w prawie wekslowym, gdzie dominuje surowość i abstrakcyjność.

Elementy, które powinien zawierać weksel własny wymienione są w art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz. U. nr 37 poz. 282). Weksel własny wystawiony przez P. K. (1) i uzupełniony przez powoda spełnia wszystkie wymogi formalne niezbędne dla swojej ważności.

W. K. powoływał się na nieprawidłowe wystawienie weksla, wskazując że jego wypełnienie nastąpiło niezgodnie z deklaracją wekslową, choć w żadnym momencie procesu nie sprecyzował na czym owa niezgodność miałyby polegać.

Powód został uprawniony do opatrzenia weksla datą wystawienia i datą płatności oraz do wpisania sumy wekslowej odpowiadającej zadłużeniu P. K. (1) i nieprzekraczającej 240 000 złotych wraz z odsetkami. Uprawnienie do uzupełniania weksla in blanco powstało w związku z niewywiązaniem się przez P. K. (2) z warunków porozumienia zawartego z powodową spółką w dniu 9 marca 2015 r. P. K. (1) w okresie do końca 2008 r. spłacił zadłużenie jedynie częściowo i na dzień 30 czerwca 2008 r. pozostawał dłuż w kwocie 145 396,73 złotych.

Data wystawienia weksla odpowiada dacie deklaracji wekslowej i porozumienia w przedmiocie spłaty zadłużenia, zaś niezpełnienie daty płatności nie oznacza nieważności weksla, lecz - zgodnie z art. 2 zdanie 2 prawa wekslowego - że weksel jest płatny za okazaniem.

Uzupełniona przez powoda suma wekslowa nie przekracza kwoty wskazanej w deklaracji wekslowej i odpowiada zadłużeniu P. K. (1) wynikającemu z niedoboru w kasie biura obsługi klienta (...) SA na lotnisku O. - w wysokości aktualnej na dzień uzupełnienia weksla, co również jest zgodne z zapisami porozumienia wekslowego.

Powód - wbrew twierdzeniom pozwanego - wywiązał się także z wymogu zawiadomienia o wypełnieniu weksla, co zastrzeżono w treści deklaracji wekslowej. Wprawdzie brak jest dowodu doręczenia pozwanemu pisma z 7 marca 2008 r. zawierającego to zawiadomienie, to jednak pozwany W. K. sam przedstawił dowód na okoliczność jego otrzymania, składając pismo z 8 kwietnia 2008 r.

B. K. nie była stroną niniejszego procesu, a zarzut odnoszący się do niezawiadomienia jej o zamiarze uzupełnienia weksla był irrelevantny dla rozstrzygnięcia o odpowiedzialności W. K.. Na marginesie Sąd Okręgowy zauważył, że tego typu czynność ma w gruncie rzeczy charakter faktyczny, ponieważ nie traktuje o niej wyraźnie żaden przepis

prawa wekslowego. Nawet brak stosownego uprzedniego zawiadomienia, nie stwarza podstawy do zakwestionowania ważności zobowiązania wekslowego wystawcy ani poręczyciela.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, bez wpływu na treść zobowiązania wekslowego pozwanego W. K. pozostaje śmierć drugiego z poręczycieli i to niezależnie od tego, kiedy ona nastąpiła i czy postępowanie spadkowe było zakończone w dacie uzupełnienia przez powoda weksla in blanco. Odpowiedzialność awalistów jest solidarna i to do wierzyciela należy nieograniczony wybór, do którego z nich wystąpi z żądaniem zaspokojenia roszczenia.

Treść deklaracji wekslowej jest wyraźna, weksel i poręczenie wekslowe nie zawierają uchybień formalnych. Powód w toku procesu udowodnił, że wypełnił weksel na kwotę odpowiadającą zadłużeniu P. K. (1), co powoduje powstanie zobowiązania wekslowego zarówno po stronie wystawcy, jak i poręczyciela W. K., zgodnie z art. 32 prawa wekslowego.

O odsetkach ustawowych orzeczono na podstawie art. 481 k.c. i zasądzono je od daty wniesienia pozwu zgodnie z żądaniem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy - na podstawie art. 496 k.p.c. - utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 30 grudnia 2008 roku wydany w sprawie II Nc 116/08 w stosunku do pozwanego W. K..

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Pozwany W. K. wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w całości i podnosząc następujące zarzuty:

1. utrzymania zaskarżonym wyrokiem nakazu zapłaty wydanego:

a. w oparciu o weksel wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową z dnia 9 marca

2007 r.,

b. wypełnienia weksla w dniu 9 marca 2007 r. na kwotę objętą żądaniem pozwu przy powiadomieniu poręczyciela po dacie wystawienia weksla, tj. po dniu 14 marca

2007 r.,

c. braku skutecznego powiadomienia zgodnie z deklaracją wekslową wystawcy weksla

- P. K. (1) oraz drugiego poręczyciela - B. K., która przed datą skutecznego powiadomienia, zmarła w dniu 9 kwietnia 2008 r.,

d. wystawienia weksla w oparciu o powołanie się na fakty, które nie zostały uprawdopodobnione toczącym się postępowaniem o popełnienie przestępstwa odnośnie osoby wystawcy weksla,

e. śmierci w dniu 9 kwietnia 2008 r. drugiego z poręczycieli - B. K. i wystawienia weksla również na zmarłą, przy niezakończonym postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku przez Sąd Rejonowy dla Warszawy- Woli,

f. braku podstaw faktycznych i prawnych do przypisywania pozwanym odpowiedzialności za niedobór u powoda i brak ustaleń co do powstania niedoboru,

g. nierozpatrzenia przed wydaniem nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym zażalenia pozwanego W. K. na postanowienie o przekazaniu sprawy do Sądu Okręgowego w Łodzi;

2. nieważności postępowania wskutek pozbawienia pozwanego P. K. (1) oraz pozwanego W. K. obrony swych praw przez:

a. nieuwzględnienie ujawnienia adresu pozwanego P. K. (1) i nie uchylenie w stosunku do tego pozwanego ustanowionego kuratora,

b. nieuwzględnianie wniosku o odroczenie rozprawy w związku z pobytem P. K. (1) w Szpitalu w dniu 15 września 2015 r. i koniecznością osobistej opieki nad nim przez ojca W. K.;

3. naruszenia przepisów postępowania, które miały wpływ na treść orzeczenia przez:

a. nieuwzględnienie wniosku o przekazania sprawy do Sądu Okręgowego w Warszawie,

nie uwzględnienie wniosku o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania karnego.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżący wnosił o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, bądź też jego zmianę i uchylenie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 30 grudnia 2008 r. w sprawie sygn. akt. II Nc 116/08 i oddalenie powództwa w całości z zasądzeniem od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Strona powodowa domagała się oddalenia apelacji oraz zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna jedynie w części.

Przede wszystkim nie sposób podzielić zarzutu nieważności postępowania. Apelujący dla jego wykazania powołuje się na pozbawienie możliwości obrony jego praw, do którego doszło na skutek nieuchylenia w stosunku do pozwanego P. K. (1) ustanowienia kuratora i nieodroczenia rozprawy z 15 września 2015 r. Tymczasem stwierdzenie nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. wymaga w pierwszej kolejności rozważenia, czy w konkretnej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a następnie, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz, czy pomimo zaistnienia tych dwóch przesłanek, strona mogła bronić swoich praw. Chodzi tu o sytuację, kiedy strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania, w szczególności zaprezentowania przed sądem swoich racji, przedstawienia swoich twierdzeń faktycznych, zgłoszenia dowodów na ich poparcie, odniesienia się do argumentów i dowodów prezentowanych przez stronę przeciwną, odniesienia się do przeprowadzonych już przez sąd dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2002 r., sygn. akt I PKN 400/2001, opubl. OSNP 2004/9 poz. 152; z dnia 21 czerwca 1961 r., sygn. akt III CR 953/60, opubl. Nowe Prawo 1963/1 str. 117 z glosą W. Siedleckiego).

W sprawie przedmiotowej podjęte przez Sąd pierwszej instancji działania pozostawały w zgodzie z przepisami proceduralnymi.

Przede wszystkim należy zauważyć, że P. K. (1) nie był stroną postępowania toczącego się na skutek wniesienia zarzutów przez W. K.. Wobec niego nakaz zapłaty uprawomocnił się w związku z prawomocnym odrzuceniem zarzutów złożonych przez P. K. (1) postanowieniem z 21 maja 2014 r.

Nie sposób podzielić zapatrywania, że obowiązkiem Sądu Okręgowego było odroczenie rozprawy z 15 września 2015 r. Zgodnie z art. 214 § 1 k.p.c., rozprawa ulega odroczeniu, jeżeli sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo, jeżeli nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyżyć. Odnosząc się do treści wniosku o odroczenie rozprawy, za przeszkodę taką nie sposób uznać pobytu dorosłego syna skarżącego w szpitalu. Nie wyklucza możliwości kontaktu z chorym oraz personelem medycznym w celu podejmowania decyzji o kierunku leczenia kilkugodzinny pobyt w innej miejscowości. Tym bardziej, że z całą pewnością nie chodziło o sytuację nagłą. Wg złożonego zaświadczenia, przyjęcie P. K. (1) do szpitala miało miejsce 26 sierpnia 2015 r., a pismo zawierające wniosek o odroczenie rozprawy datowane było na 9 września 2015 r. Warto również w tym kontekście zauważyć, że rozprawa była przez Sąd Okręgowy wielokrotnie odraczana, także na wniosek pozwanego. Na żaden z wyznaczonych terminów W. K. nie stawiał się. Został przesłuchany w drodze pomocy sądowej. Miał natomiast możliwość podjęcia obrony, co uczynił składając określone zarzuty i

wnioski. Na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku Sąd Okręgowy nie przeprowadzał jakichkolwiek dowodów, a strona powodowa nie przywoływała nowych argumentów, co wymagałoby ewentualnie ustosunkowania się ze strony pozwanego.

Nie doszło również do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c.

Zawieszenie postępowania na podstawie tego przepisu pozostaje w związku z unormowaniem art. 11 k.p.c. Przesłanką zawieszenia jest zatem ustalenie, że w razie zapadnięcia prawomocnego wyroku karnego skazującego co do popełnienia przestępstwa nastąpiłoby związanie ustaleniami tego orzeczenia wpływające na rozstrzygnięcie w konkretnym przypadku. W orzecznictwie utrwalili się przy tym poglądy, iż podjęcie decyzji o zawieszeniu wchodzi w grę wtedy, gdy sąd w świetle zgromadzonego materiału procesowego nie znajduje podstaw do uwzględnienia powództwa, a jednocześnie nie można wykluczyć, że postępowanie karne zakończy się wyrokiem skazującym, którego ustaleniami sąd w postępowaniu cywilnym byłby związany na podstawie art. 11 k.p.c. (tak orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1968 r., I PZ 60/68, OSN 1969, Nr 6, poz. 117; z dnia 8 marca 1974 r., II CZ 25/74, ; z dnia 30 sierpnia 1983 r., IV PZ 34/83, OSPiKA 1985, z. 4, poz. 70, z glosą R. Szarka; z dnia 5 marca 1999 r., I PKN 610/98, OSNAP 2000, Nr 9, poz. 350). Z taką sytuacją zaś nie mamy do czynienia w sprawie przedmiotowej. Po wtóre, ewentualna odpowiedzialność karna P. K. (1) za powstały niedobór, pozostaje bez wpływu na zobowiązanie wekslowe, bowiem podpisany weksel in blanco zabezpieczał roszczenia strony powodowej wynikające z umowy zawartej pomiędzy (...) SA z siedzibą w L. a P. K. (1) w dniu 9 marca 2007 r.

Formułując zarzut w zakresie nieprzekazania sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, skarżący nie wskazuje podstawy prawnej, na jakiej miałyby to nastąpić. Sądowi Apelacyjnemu również taka podstawa nie jest znana. Właściwość Sądu Okręgowego w Łodzi do rozpoznania sprawy wynika zaś z art. 37¹ § 1 k.p.c. (miejsce płatności weksla), a jej podstawa została powołana w pozwie. Jeżeli chodzi natomiast o przekazanie sprawy temu Sądowi zgodnie z właściwością rzeczową, to orzeczenie w tym zakresie, zgodnie z art. 394 § 1 k.p.c., nie podlegało zaskarżeniu. Tym samym zarzut o nierozpoznaniu zażalenia przed wydaniem nakazu zapłaty jest bezprzedmiotowy.

Nieporozumieniem jest twierdzenie o wypełnieniu weksla 9 marca 2007 r. Nie budzi żadnych wątpliwości, że jest to data wystawienia weksla, która pozostawała w związku z zawartym w tym dniu porozumieniem oraz sporządzeniem deklaracji wekslowej i opatrzeniem weksla przez wystawcę i awalistów podpisami. Weksel był natomiast w dacie tej niepełny.

Całkowicie bez znaczenia dla odpowiedzialności W. K. jest kwestia powiadomienia o zamiarze wypełnienia weksla drugiego z poręczycieli i wystawcy, a także fakt zgonu B. K..

Zgodnie z art. 7 prawa wekslowego z 28 kwietnia 1936 r., nawet jeżeli na wekslu znajdują się podpisy osób, niezdolnych do zaciągania zobowiązań wekslowych, podpisy fałszywe, podpisy osób nieistniejących albo podpisy, które z jakiegokolwiek innej przyczyny nie zobowiązują osób, które weksel podpisały lub których nazwiskiem weksel został podpisany, nie uchybia to ważności innych podpisów. Ja wynika zaś z art. 32 powołanego aktu prawnego, zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej.

Trzeba także zauważyć, iż zgromadzone w aktach sprawy dowody z dokumentów jednoznacznie wskazują na to, że korespondencja informująca o zamiarze wypełnienia weksla była przesyłana zarówno do W. K., jak i P. K. (1) (k. 15, 16, 135). Fakt jej otrzymania potwierdza W. K. w opatrzonych własnoręcznymi podpisami pismach datowanych na 8 kwietnia 2008 r. i 9 czerwca 2008 r. (k. 41, 42).

Nadto zgodzić się należy z poglądem prezentowanym przez Sąd pierwszej instancji, że spełnienie bądź nie powyższego warunku pozostawało bez wpływu na ważność zobowiązań wekslowych.

Podzielić należy natomiast zarzut apelacji wypełnienia weksla częściowo niezgodnie z deklaracją wekslową jako taki. W sposób jednoznaczny wynika bowiem z tego ostatniego dokumentu, że weksel zabezpieczał roszczenia strony

powodowej wynikające z porozumienia z dnia 9 marca 2007 r. Z całą zaś pewnością nie został złożony i podpisany w celu zabezpieczenia ewentualnych roszczeń mogących powstać w przyszłości. Tymczasem uzupełniono go na kwotę 200 224,88 złotych, na którą składały się: 145 396,73 złotych z tytułu nieuregulowanych płatności wynikających z porozumienia z 9 marca 2007 r. oraz 54 828,15 złotych z tytułu niedoboru w mieniu (...) SA powstałego z winy P. K. (1) po dacie sporządzenia porozumienia. Nie może budzić żadnych wątpliwości, że objęcie wekslem tej ostatniej kwoty pozostaje w oczywistej sprzeczności z deklaracją wekslową.

Z istoty weksla in blanco wynika, że weksel taki musi być wypełniony zgodnie z porozumieniem wekslowym. Do oceny zakresu uprawnień wierzyciela wekslowego z oddanego mu blankietu wekslowego w całości niewypełnionego nie jest miarodajna okoliczność, jak sobie wystawca weksła swe zobowiązanie przedstawia, lecz wola stron, wyrażona przy oddawaniu weksła, co do jego wypełnienia. Weksel niezupełny w chwili wystawienia może zostać uzupełniony przez wpisanie jako sumy wekslowej sumy wierzytelności, na zabezpieczenie której został wystawiony.

Uznając upoważnienie do uzupełnienia weksla in blanco za prawo kształtujące, należy konsekwentnie przyjąć, że w razie niezgodnego z porozumieniem wypełnienia weksla in blanco na niekorzyść dłużnika wekslowego (osoby, która wręczyła weksel in blanco) nie powstaje zobowiązanie wekslowe o treści wyrażonej w wekslu. Osoba zaś, która wręczyła weksel in blanco, może zarzucać jego odbiorcy niepowstanie zobowiązania o treści wyrażonej w wekslu, z powodu jego wypełnienia niezgodnie z porozumieniem, bez żadnych ograniczeń (zob. wyrok SN z 17.6.1999 r, I CKN 51/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 27).

W wyniku wypełnienia weksla in blanco częściowo niezgodnie z porozumieniem na niekorzyść osoby na nim podpisanej, jak miało to miejsce w sprawie przedmiotowej, osoba ta może stać się zobowiązana wekslowo w granicach, w których tekst weksła odpowiada porozumieniu (deklaracji wekslowej). Za trafnością tej tezy przemawia kilka argumentów.

Po pierwsze, należy utrzymać zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej w granicach porozumienia co do uzupełnienia, gdyż porozumienie to stanowi podstawę zobowiązania z weksla in blanco (pacta sunt servanda). Po wtóre, za utrzymaniem zobowiązania osoby podpisanej w tych granicach przemawia analogia z art. 69 prawa wekslowego z 1924 r., normującego skutki sfalszowania weksła (co do istoty zbieżnego z aktualnie obowiązującym art. 69 prawa wekslowego). Zgodnie z nim, osoba, która podpisała weksel przed sfalszowaniem, odpowiada nadal według pierwotnego tekstu, choć nie znajduje on już wyrazu w wekslu. Po trzecie wreszcie, odmienne stanowisko znacznie ograniczałoby praktyczne znaczenie weksla in blanco; często bowiem wysokość sumy, na którą weksel in blanco powinien być wypełniony lub termin jej wymagalności zostają ustalone dopiero w toku sporu po wypełnieniu tego weksła (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 25/00, OSNC 2001 nr 7-8, poz. 117, str. 89).

Z powyższych przyczyn należało przyjąć, że zobowiązanie pozwanego do zapłaty z tytułu poręczenia wekslowego kwoty 54 828,15 złotych nie powstało. W pozostałym zaś zakresie weksel został wypełniony prawidłowo i stanowi podstawę wystąpienia z roszczeniem o zapłatę.

Niezależnie natomiast od zarzutów apelacyjnych, obowiązkiem Sadu Odwoławczego było uwzględnienie z urzędu naruszenia prawa materialnego, jakiego dopuścił się Sąd Okręgowy ustalając datę, od której pozwany pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia, co związane było z zasądzeniem odsetek w trybie art. 481 k.c.

Otóż weksel nie określał daty płatności, a zatem zgodnie z art. 2 prawa wekslowego był płatny za okazaniem, co zgodnie z art. 34 wymagało przedstawienia go do zapłaty. Tymczasem w rozpatrywanej sprawie przed wytoczeniem powództwa nie doszło do skutecznego przedstawienia weksła do wykupu. Zgodnie z wypracowanym w judykaturze stanowiskiem, przewidziane w art. 38 prawa wekslowego przedstawienie weksła do zapłaty, następuje w sytuacji, gdy posiadacz weksła umożliwi trasatowi (wystawcy weksła własnego) zapoznanie się z oryginałem weksła w miejscu jego płatności (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 marca 2001 r., sygn. akt III CKN 322/00, opubl. OSNC 2001/11/164). Spełnienie przewidzianego w art. 38 prawa wekslowego wymogu przedstawienia weksła do zapłaty nie łączy się jednak z koniecznością jego fizycznego okazania „do oczu” dłużnikowi. Poinformowanie o możliwości zapoznania się z

oryginałem weksla w dniu oraz miejscu jego płatności może być zatem uznane za spełniające wymaganie określone w art. 38 prawa wekslowego. W takim jednak przypadku uznać należy, że przedstawienie weksla do zapłaty następuje nie z chwilą wystosowania stosownego zawiadomienia, ale w dniu, w którym dłużnik mógł faktycznie dokonać oględzin weksla i ustalić, czy jest zobowiązany do jego zapłaty (por. wyrok Sądu Najwyższego z 31 marca 2006 r., sygn. akt IV CSK 132/05, LEX nr 195420; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 sierpnia 2013 r., sygn. akt I ACa 1368/12, LEX nr 1363276).

Co do zasady uprawnione jest stanowisko, że przedstawienie weksla w rozumieniu art. 38 prawa wekslowego może nastąpić także w postępowaniu sądowym, gdyż złożenie w nim weksla umożliwia dłużnikowi uzyskanie takich samych informacji, jak okazanie mu weksla przez jego posiadacza. Za datę przedstawienia weksla nie może być jednak uznana data wniesienia pozwu czy samego zawiadomienia dłużnika o toczącym się postępowaniu. Decydować powinna chwila, kiedy dłużnik miał faktycznie możliwość zapoznania się ze złożonym wekslem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2010 r., sygn. akt V CSK 461/09, LEX 852599; wyrok z 23 listopada 2004 r., sygn. akt I CK 224/04, LEX nr 277075).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w okolicznościach sporu pozwany miał rzeczywistą możliwość, przy dołożeniu minimalnej staranności, zapoznania się z oryginałem weksla po otrzymaniu odpisu nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu i załączników, tj. od dnia 19 stycznia 2009 r. O wymagalności, a w związku z tym opóźnieniu w spełnieniu świadczenia może być zatem mowa od dnia następnego.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że utrzymał nakaz zapłaty, od którego W. K. wniósł zarzuty co do kwoty 145 396,73 złotych z ustawowymi odsetkami od 20 stycznia

2009 r. do 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (korekta wynikająca z noweli art. 481 § 1 i 2 k.c.) oraz co do kosztów procesu w kwocie 7 095 złotych, oddając powództwo w pozostałym zakresie. Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu - w miejsce zastosowanego przez Sąd pierwszej instancji art. 98 k.p.c. - stał się art. 100 k.p.c., co uzasadniało stosunkowe ich rozdzielanie stosownie do wyniku sprawy, czyli w stosunku 27 do 73 %. Dalej idąca apelacja, na podstawie art. 385 k.p.c., podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., stosując te same kryteria. Złożyły się nań koszty zastępstwa procesowego powódki w wysokości 5 400 złotych, obliczone stosownie do § 6 pkt 7 oraz 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), mającego zastosowanie w sprawie zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800).